

β υ ϑ ρ υ ε υ ζ

ՄԵՐ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ
ԿՐԴՆԵՐՈՒՆ ՀԵՏ

Մեր անցեալ Զորքաբարձի օրուան «Գրուեա Գրւ-
վեալսդ իւրը կըրդ խմբադրականովըսած էինք թէ
նոյնքի Սէքը, անպատա արիւիւր է ներշնչումի ու
ւրիկի անարիւրով առած էինք» Հայրենիքի Սէքը՝
ած ըլլալուն համար անմահացած մէր զրադէս
անասուններէն ոմանց անունները։

Այսօր, սակայն, կ'ուզենք դիտել տալ մեր երկ-
արդ զրոգներուն, հիներուն զգացած և երգած
սինիզի Սէրը, տարբեր Խրանդ ունէր:

Պետք է հորատաձև Հայքնիք մը վերադանելու
վերաբեր իր հին փառքով տեսնելու տեղեկու
պայան, միջինացն և ալք տեղեկին իրականացման
հարցանց գնդորոթեանց զինով, տքնկան, պո-
ն, չարհարուեցան և աղքերնին բաց ջուրու հո-
րեցին Միշիգուտ այդ փառուաձ Հայքնիքը
իրականութիւնէ ալ՝ միբր լիբր լիբր ու Պետու
իր, ի մէջ իւրիսն քանկուեթեամբ, որ պիտի
ապագուելի ներդաղովով, իր Բանակով ու Զո-
արեթով, իր հաւաքաբան ամբողջ կարգու-
աղ ու Մշակութային բոլոր Հաստատութիւնեւ-

որ հետևի ութնին որ «Ա՛ր Հայաստան վա՛ր Հա-
նգե՛ր» երբեք ու ժամանակը չառնոց անցած է ու
մայրը Հայրենային զինվորական դպրոցի ժառանգ-
ատենքը Ամենք որ կը հետևին Սովյան Հայաս-
տանի Գրականության, գիտության հաստատունն որ մայրը
է րոնտատենքներենքը Հայրենասիրտութիւնը շատ
է զորտար ու արտայայտելի, երբք անկ-ա-
նիկ, սովի ու ջարդի, ոգրի ու կոծի լար շունի
է արտայայտելի երեւոյթի, Սովյան Հայաստանի
անտեղիները գուղահեռ կ'ընթանայ ժամանակին
պղծութունն անտերայ կեանքին և ապագայի կեն-
տան պահանջներէ հետո Հսկողութեան Յեղա-
փոխութենէ յետոյ անտեղ երբեքնին Յեղափոխ-
ութիւնը երբ Հայրենասիրտ պատերազմը պայթեցու-
ց երբեքնին ինքնշուշանց յաղթանակը շահելու և
այդման շահելու բարձր ուղին իւր հիմա, յաղ-
տակել յետոյ, անտեղ կը շեփոթեն փութը՝ ստեղ-
ծութիւնը, կառուցանողը, շինցնողը, խաղող և արքիւ-
ր աշխատանքին

Յովէտ Հայաստանի մտաւորականներուն կատա-
պալիստանքին վրայ գրինք չէլոք, անոր համար
փիւռքի մեր Գրականութիւնը, քանաստեղծու-
թէ՛ արձակ, չունի որոշ գիմագիծ:

Երբ պրպտումը մեզ պիտի ամենք հեռուները, նպատակն է Հայեպահայ երիտասարդ գրողին, իսկ ինչ, փոխանակ Հայրենիքի հին երգիչին, հեռունեղարար երգեր յօրհնելու, թո՛ղ պրեն ինչի չբնականին մե՛կ ամեն օր ամենուամ հայ- յոգիները ինքնանց մասին: Անգործ ու կարօտ անուններին, չբազմություն հեռունեղարար փո- լան զարմած Հայ մասունիկն, իր անօրի գա- ներուն համար պատան մը հաջ ճարհուռ նպա- ղ օտար երգիչներու տակ սպասունելությունը ք- յակիչն Հայ կիներուն և «այսօրներու կամքն» ինչի զարմած Հայ մասունիկներ կենան, երգիչ

արժանի հովիվներ ինքներ կը պարունակէ։
Նա աւելի պիտի նպաստէր նաեւ «Հայ Տիարթ»
լրերան Քայք տնոց պատմութեան, որուն
արժանի զինուէ բարձր զինարարական
ներկայ սերունդին։

Ն Ա Մ Ա Գ Ա Տ Ո Ւ Փ
ԳՐ. ՏԻԳ. — Հենք «Հայաստանին» գերբնութաբան
հայտնաբերական աղմուկին հնորեններին
լուսավորեցե՛ք Սարգիսի լիզուռն ու ուղղաբաժա-
նը, ուսումնասիրեցե՛ք գերբնութական արուեստը,
անպարտք տեսնելու ձևը ստորագրելով ինչ
էք Գերբնութաբան յ՛ր ապի-
լի. — «Մեզ գարով, Հալեպ» գերբնութաբան շա-
ստան էս Գիշ շունչն, ուրի, իմաստ դրե՛ք ձեր
հակերեսու ժեշտ

ቴዎድሮስ ሀገረ
ጌጃ ሀገረ. ከጥፋቱ ለገገጥጥ

ԳԱՆՆԻՐԼ.— Ներկայումս Հայ Ազգ. Խորհուրդը բողոքաբար էր ուղղել Անգլիոյ նախարհին Գործոց նախարար Պ. Պեվերի կողմէն փութոր 21-է ձառնել գեմ դիտել տալով որ Հայի թուրք ներկայ սահմանը գոռած 1920ի թուրք արշավանքի պարտագրութ. լինան ներքե, երեք չի համպատասխանին նախարար Ռեյլիքնին գծած սահմանին որ կը պար փակէր Սօսիական հողեր, որոնց կցոնէր կը պահ հանջէ այսօր Սոփիէ Հայաստան:

ՔՊՊԵՐԻՆ ԵՎ ԼՈՒՐԵՐ

ՎԱՃԻՆԿԻԹԸ. — Իրանի Տասին Սպետ Սխու-
թեան ներկայացուած ամերիկեան յուշագրին պա-
տասխանը տակաւին հհա աւ հոս:

ԱՅԼՆԵՐ, — Երեք նախարարներ ևս հրաժարե-
ցան: Հրաժարող նախարարները թիւը հասաւ 11-
Բոլոր հրաժարականներն ալ ընդունուեցան վար-
չապետ Սօֆուրիս Կոզմէ: Ձախ տարրերը վերջնա-
կանապէս որոշեցին համանախկին 31 Մարտի ըն-
տքութեան և որոշեցին, գալ չարափ, ընտրութիւննց
յետահզուգըր պահանջներու համար ցոյցեր կազմա-
կերպել: Յունաստանի բոլոր կեդրոններն մէկ:

ՎԱՅՆԵՆԿՈՒՆ, — Արա. Գործոց նախարար Պ. Պրնց, պատասխանեց Սովյոս Մուսիկան կողմից հարցնալով, թե ի՞նչ քանակությամբ զինվորական լուսազգրվեստային ֆոտոգրաֆիաներ է պատասխան յուշազգրվեստի Միայ. Նահանգները կը պնդեն որ իրենք էրեք չեն խոչընդոտելու Պուլկար Պրնցի մասին Մոսկովայի մէջ իրենց տրուած որոշումներէ բռնել գէտ գործելու ի թէ իրենց Սոֆիայի զեպալով Պ. Պարնց, միշտ համեմաշխուսեմէն ինչպիսիք է կարաւորական եւ բնագրմալոր կողմէրուն Սուսին Մուսիկանը, զեպալով Նովիքովի ձեռքով վաշտելիքնի կարաւորականն յանձնուած յուշազգրվալ մը, կ'ամալարուի Պուլկարի մաերիկանն ներքաշաղուցելը սուլուքը բնագրմալորներն քիւրի մաերիկանն ինչպիսիքն ինչպիսիքն ալ.

Նիւի եօթի.— Չքշիլ, Անդիւս, միկնելէ առաջ
վաշնիկիթընէն Նիւ եօթք եկաւ, ուր ճառ իւր պի-
տի խօսիչ 500 ոստիկաններ կը հսկեն անոր իշե-
ւանած պանդոկին շուրջ:

Հիմար. — Ֆիւռմէի Հոնկարիոյ արուակուն
չորջ հոնկար պահանջի մը լուրը՝ գեւ. ստոյղ չէ
հոս։ Իտալիա պիտի պնդէ թէ այդ քաղաքին վը-
րայ իրաւունքներ ունի։

ՓԼԻՐԶ — Ապան իոյ հարցը Ապահովութեան
 Խորհուրդին տանելու Ֆրանսական առաջարկին,
 Միաց. Նահանգներ տուն ժխտական պատասխան,
 որ Փարիզի ամերիկեան ներկայացուցչին միջոցով
 երէկ անուձնուեցաւ Արտաքին Գործոց նախարարու
 թեան ։

Փետրվար 9. — Փազ Շրջակայի, Վերջակայի նախարար
բը, գատաղարտուեցաւ 20 օտարի բանտարկուե-
լիեան:

ԼՈՏՏՈՒՆ. — Մականդունիայի մեջ տեղադրարար
անձրեւնեւրու հետեւանքով 200հաղար հէքիւր ցանք
ջուրեւրու տակ մնայնիչ Կը կարմուխի թէ 20հաղար
թմտ արմտիքը փհհցած պիտի ըլլաի ալդ պատճա
ռով:

ՊՈՒԼԵՆՈՍ ԱՅՐԷՍ:— Ռուսեր մը պայթեցաւ Սպանիոյ զեռպանատան առջեւ: Կան մեռեալներ և վիրաստներ:

ՀԻՐԱՒԱՐԱՐՆԵՐ — Պաղեստինի քննիչ յանձնախումբը գործի սկսաւ Երեկ, չըջելէ յետոյ ճարտարաբնակարանային կեդրոնները, ա՛ն լսեց տնտեսական զեանի վրայ երկու հրեայ վկաներ, որոնք կրն յա՛ն Պաղեստինի քննիչայ բարդաւած վիճաւորներ յա՛ն հրամարմնաւորին։

[illegible]

ԻՆՉՊԷՍ ՊԻՏԻ ԳԱՇՈՒԻՆ
Լ Ի Բ Ա Ն Ա Ն Է Ն

Փետրվար 2. — Անգլիական 9000 զինուորները յա
ռաջիկայ Յուդեի 30-ին հիվանդ պիտի ըլլան Բերան
8000 զինուորները պիտի հեռանան 3 անգամով և Ա
ռաջին պայմանաժամը կը լրանայ Մարտ 31-ին
պիտի հեռանան 1000 զինուորներ Երկրորդ պայ
մանաժամը Օգոստոս 31 է, որմէ յետոյ Րայաքի
Պէյրութին ֆրանս. զաւակագումները, Րաշկէն նա
ֆրանս. զինուորական հրամարտարէն լինը պիտի
փոխադրուին Թրիփոլի շրջանը, 1947 Ապրիլ 1 զին
ջին պայմանաժամն է, որ յորոյ օտար ուժերը հե
ռացած պիտի ըլլան իբրեւանդէն:

ՀԵՐՁԱԳԵՏ ԾԱԼՔԱՆԱ

q b p u r u p q u h p p u i

ԹէշԼՐԱՆ. — Կարգապահ Սպիւսնա Թէհրանի դարձաւ Օսկապայի մէջ գիւմարուեցաւ պետական անձնաւորութեանց կողմէ Բաղմուքիւրի կիցցէն ընդ ծախարեց զայն Ան Սոփա հողերէն քաժուած ատեն հեւալկրով որ իւր եւ ինկերալիքնընթան անխտն շարահալաթթիւք յայնմ Սոփա Մոսկուա կառավարութեան կողմէ իրենց ցոյց տրուած հիւսքընդալութեան համար ե յոր յայնմն որ Իրան ե Սոփա քաղկալութեանքն տառաւ եւ պիտի սերտուանայ Կը կարծուի թէ Մոսկուայի մէջ սկսած քանակցութեանքն որ պիտի շարահալուին Թէհրանի մէջ Սոփա զեւալկր Պ. Սալէքովն ժամանակէն յետոյ Համաձայն լուրի որ Ծախք Թէհրանի Սոփա պիտի մեկնի մասնաւոր նկատանմանքով Կ'ուսի թիւ մինչեւ 10 որ Պ. Մուսկով պիտի գայ Թէհրան:

SEVEN LARBS

ՍՈՒՐԻՈՑ ներքին Գործոց նախարարը, մամուլը,
 ներկայացուցիչներուն հարցումին պատասխանելով
 բացառականպէս հերքեց զահլիճի փոխդուրեան
 չուրջ չըման ընդոց գոյնները:

ԿԸ ԿՈՐԾՈՒԻ ուր Գահիրեի մէջ սուրբական զեւ-
պան Ճէմիլ Մարտամ Պէյ, Պաղեստինի ճամբով Դա-
մասկոս պիտի դալ Արաքսկան լիկալի ժողովէն ա-
ռաջ, որ պիտի զուսարուի Մարտ 25/ին, Գահիրէ:

ԹՈՒՐԿԻՅԱՆ Արտ. Գործոց նախարար Հասան Սա-
զա, Հայերի կայսրանին մէջ եւ արժանապաւ յարգ-
ու պատմին, ինչպէս եղած էր Պէյրութի մէջ Սաեա
հափըզ Պէյի ներկայութեան զին. նուազախումբը շըւ-
ւաղից թրքական եւ սուրիական քայլերգները:

ՍՈՒՐԻՈՆ Փարիզի Դեպանատան պաշտօնատար-
ներէն Մէթր փոզէֆ Հատատ, Դաժակոս գալով տե-
ղեկութիւններ տուաւ Արատ քին Գործոց նախարարին
զեկուածքին հետեւման չուրջ Փարիզի բանակցու-
թեանց արգիւնքի մասին .

Երկրի օր առաջ Գարբըլ լեզին իջչ Մուսթաֆա Քաթի Պըլվերի զանազակ ուղանանց իր փեսան և իրբաւոցն քեհեկալը ձէլլաթի ընտանիքէն Փաթըրուտակն ոճրցողործը ձեթալալեկու աշխատանքին լրծւած է ոսորիկանալաթիւնը:

նի մէջ քանակաւ թիւններ պիտի ըլլան պահածացը-
նէյրու աւելցուած քարեկամութիւնը:

ԹԻՆՆԻՍԻԱ. — Առարկե՛ք ճանի ինքնավար կառավար
բռն ժխտել իբեհն կղեց Կասպից ծովի վրայ Կեղանի նստ

Հասնվել է «Էքստրա» աջակողմեան լիերթին լամբադրա-
պետ Լ.պպաս իյալելի ձերբակալուեցաւ «Թուտեհ»
անդամները մէկուէն վրայ կրակելուն համար:

ԵՐԵՒԱՆ — Սղարապետ Սթալինի արձանը կրող
և 40 մ էթր բարձրությամբ յաղթանակի յոշարձան
մը պիտի կանգնուի Քանաքեռի քաղաքին ընդ մասը:

Անորոշ մզուտ պլանի բացառի հայրենական պատերազմի թանգարանն է:

ԻՈՒՆԿՈՒՄ — Քեդմենկ մեծ Սպարապետ Սթ.

Լինի Կողմէ Հաշկերցոյթ ըը արուեցաւ Արամ քին Մոն-
Կոլլոյ ներկայացուցչին:

ՔՐԻՏՈՆ. — Ընդլիկա Փարիզի գեապան Պ. Տաֆ
Բուշիլը իր հրատաշականը ներկայացուց Պ. Պէլի-
նին :

ԼՈՍՏՈՆ. — Յռնատառանի անգլ. գունդերու հը-
քամանատար Զօր. Սքոպիի տեղ Զօր. Քրավթօբու ան-
տառուեցաւ Զօր. Սքոպի ժեկնեցաւ այսօր Կթէնքէն:

ՏԵՍԱՅ ԲԱԲԵՐՈՂ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՈՐՈՇԷՐ ԿՐԱՅ

ԿԸ ՍՈՒՑԱԴՐՈՒՄԻ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԻԿԱՆ ՀՈՒՄՈՐԻՍՏԻԿԱՆ

Այս խորագրին տակ, Փրանսիական «Էնկեր» շաբաթականը, որ կը հրատարակուի Բաբելի իր 16 նոյ. 1946-ի թվով հրատարակած է հետեւեալ յօտար, զոր թարգմանարար կը հաղորդենք. «Էր ընտրողներուն» Յօդուածին մէջ յիշուած «Թան» լինի խորագրաւոր հրդեհակեցաւ և խմբակիւր Զեբրէի և Սապիկա Սերթիկ գաղութականութիւն.

«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԹՈՒՐԿՅԱՆ ՍՆՍՅ.»
Այս արտ սպիտակ քաղաք մըն է, շինուած անաւի մէջ։ Ազգային պաշտպանութեան նախարարուան, որ դաջի ստանալու համար ծածկուած լինի ռեճակիւր արտօնութիւնը՝ չորս օր սպասելէ յետո՛ւ, կանոնաւոր խորանարդածն ընք մըն է, որ լողալով ծածկուած մըր ծայրը կը բարձրանայ։ Այս անտարի շախմատութիւնը այս ծածկուած միւս յըն է, դէպի արեւելք, մէկ ու կէս քիլոմէթր հեռաւորութեամբ։ Երկու ընկերուն միջև կը տարածուի դաշտ մը, ծածկուած չորացած ծառի փունջերով, ոնց դիմը կ'երկարուի մինչև հորիզոնը ծայրը։ Այս անտարի անունն է նախարարութեանց թաղ, կամ քաղաքը։

Քաղաքին կենդանի կ'ողողուի, վերաս զրգաւ մէջ գրած։ Յուշահանգիսի պատիւն առջև, որ ինչ քրտանաւ մը կամ քրտանի կը նմանի, կը ճոխիլով լուսն քրտանալիքուն և երկտարադուաներուն Հանրապետքեր կանգ կ'առնեն, որպէսզի նոյն անցին։ Անոնք կը կրեն ձերմակ կամ կարկը վերաբարկներ։ Հաւատուած են Սպանիոյ լինիան ինտալիզմով յիշատակարարին առջև, որուն վրայ գրուած է Աթաթուրքին հետեւեալ խօսքը. «Ինչ որ, պարճեցիք, աշխատէ, զատակուիլն ուղղելը»։ Անոնք անցած են ինքնազգային դեպքանաւն առջևէն՝ երկրով։ Գողովուրդը խոնուած և անտէր ծախարարած է։ Հիմա կը շառաւիղան դէպի Էփրատ (Փողովուրդի տուն) որուն պարտէզը երկուսն է ծածկուած վերապառնութիւններու վրայ, և կարգադրուի. «Կը մեռնինք և չենք յանձնուիր»։ Իրականութեան արտօնակը պիտի խորանկենք»։ Հաւատան թուրք պիտի մնայ»։ Աւանդուներն են, որ յայ կ'ընեն։

«Հայաստան թուրք պիտի մնայ...»։ Վաղը պիտի հասնին, թէ Հայաստան կ'ողջ թուրք մնայ։ ՏԻՐԱԳՈՐԾԻՆ ԵՒ ՀԱՅԵՐ ԿԱՆ ՈՐ... ԿԸ ՍՈՒՑԱԴՐՈՒՄԻ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԻԿԱՆ ՀՈՒՄՈՐԻՍՏԻԿԱՆ

Տրագիկոնի նաւահանգիստը մաս կը կազմէ ծով երկրորդ հողամասին, 250 քմ. երկարութեամբ և 0 քմ. լայնքով։ Գոր կարծով և Արտահանով միւսին թուրքներ կը պահանջեն Կարս և Արտահան հողաւոր մը կը կազմեն, որ կը միաւրի դէպի Քիւրդիստան մինչև Նորակամ Արդէշի մինչև հանրապետութեան սահմանն և որ 1923ին լինին կողմէ վերադարձուած են Քուրդիոյ Սե մօլու երկրքը միշտ ր մնայ Մահիկի հակադէմիտի տակ։

Առաջին անակողայ. երբ կը հասնի Տրագիկոն, իրեն նաւահանգիստը բաղկանող Հայաստանի մը, ր միայն առաջադիւրդուն մէջ գոյուիլն ունեցած, Հայերը աշխուս քաղաքութեան փոքրամասնութիւնը ր կազմուի իրենց ցեղակցներէն ծնագոյն մասը, ր վերապրած է 1919ի իրենց ջարդերուն կամ արագորութեանց, իրենց հողամասին արեւմտեան ողմը լքած և ապաստանած են Սարդուային Հայաստան։ Միայնակները կորուած են՝ ինքզուած թուրքերուն, վրացիներուն և քիւրդներուն բազմութեան «Էջ»։ Անոնք կառուած կը մնան քաղաքին վերէ թաւին, որ կը կոչուի մերկ գաղտագետին մը, որ կը արձրանան Կոմիտասի հին գրեական աւերակները։ Անոնք կ'ապրին ապտու և աստիակ տանիքներով առեւտրու կամ նաւահանգիստի ծուռ ու ծուռ փողոցներուն մէջ, որ ք պարտք. դաւաղել, շատարուած ռազմին քով գրուած մեծաքանակ ծրարին արկարար կը գործենք մէջ արեւը չի թախանցեր և որ թուրք ոստիկանները կ'երթնեն իրենց, մէջքերն արկ արձանապիւնքով, հազած գծաւոր Էնթարներն ար ոչխարի օրով։ Հայերը ապտու և թուրք տեքը ր ունին (նոյնգիծ ունանք կը մուրան) Համբօրեն ծկուած են իրենց իրենց մէջ։

ԿԸՍՈՒՑԱԴՐՈՒՄԻ ԹԵՄԱՅՈՒՆ ՄԸ ՀԱՅ ԵՐԱՌՈՒՄԻՆԻ ՄԸ ԴՈՒՑԱԴՐՈՒՄԻ

Անոնք կը պահեն ին մը, անորոշ ձգուածութիւն ր որ չի բացառուած և զոր սպիտակ կը գրաւ որ տեղեկութիւն կ'առնի ին մը բաւականապէս կ'ողջ շախմատի շայ յեղափոխութեան պիտեղն մէկուն, ր կարենայ ին ըսել իր եղբայրներուն յոյսերն ու անհաւատկոյնը։ Թուրք առաջնորդը կարծես զի չի

հասկնար։ Ան կը պնդէ թէ չկայ զարգացած Հայ, չկայ գուտ Հայահան կազմակերպութիւն։ Բայց քանի որ կ'որոք արձակ կը թարմացնեն իր յիշողութիւնը։

Ե. Քուրդիւն կը ընկնի խորանարդածն տան մը մէջ, նեղ պատուհաններով, երկու մուկ փողոցներուն անկիւնը։ Տախտակն անդաւր մը գետնայարկէն կը բարձրանայ պատշգամբ։ Առաջնորդը զիս միմեկ կը թողու փայլեան մը։ Լուսն թիւնը տպաւորիչ է։ Երկու մարդիկ, որոնք քալելը չեն իմացած, կանգ կ'առնեն զիս վերէն վար շախմատ համար։ Անոնք փաթկուած են զոր և պատահական զգեստներու մէջ։ Հայեր չեն անոնք։ Երբ առաջնորդը կը վերադառնայ ին մօտ որպէս զի գուրս ելինք, երկու մարդիկ կեցած են գետնին և կը սեւեռեն իրենց աչքը վրաս։ Բաւ մը չեն արտաբերած։ Առաջնորդը քանի մը րտ կը գրաւ անոնց սեղողութեամբ։ Կ'անհետանան։ «Անոնք խուլ համը քիւրդներ են»։

Քուրդիւն ձերունի մըն է։ Նստած է ցած աթոռի մը վրայ, զորով մը ծածկուած սեղանի մը առջև։ Անդիւններ կը խօսի «ը» կը բարձր ներով բերնին մէջ։ Ինչ կ'ընէնք անապալ ծրարաւոր մը, յետոյ կ'ընէ թէ պատրաստ է հարցունքներու պատասխաններու։ Նախ կ'ընէ թէ ինք պարզ նաւաստի մը եղած է և կը խօսի Մարտիլի վրայ (զոր Մարտիլ կ'արտասանէ), մնդէրն, Օտեսալի վրայ։ Ինչ կը խօսի Մարտիլի մօտ։ Կ'ընէ Պարզապէս թաւարկի պատասխանները յաջորդած են, չորհիւ Սովետական օժանդակութեան, թաւարկի իրանական ընտանիքները։ Կը խօսի թէ Հայերը նոյն արդէնքն պիտի հասնին թաւարկի հանգույ։ Չի կրնար պատասխանել։ Ինչ կարծիք ունի Սովետական պահանջներուն մասին։ Անոնք իրաւացի են, որովհետեւ կը համապատասխանեն ձգտումներուն միտքովը մը, որ ծնած է խնդրայ առաքիլ հողերուն վրայ։ Ինչ է իր գրգռու մը։ Անդաւրայի կառավարութեան հանգույ։ Այն ըզգացումն է, զոր ստրուէ մը կընայ տառել անդու խորով մը հանգույ որ շարքարած է իր հարաւոր եղբայրները։ Այս վերջին խօսքը քսու ծպտելով։ Հիմա ինչ կը նշուի։ Ծած ձերտուով անտակը՝ որ նստած ենք չարտու ձերտակով ձերտուած պատեր ունին։ Անկիւն մը գրուած է զիւրահան ճաշարարակ մը։ Տախտակաման վրայ կը նշարմը գործ և անդուրած բուրգէ գործ մը։ Բաքի կ'ընէ իր ճաշարար անոնքը։ Համարը Քուրդիւնը անտես օտաւորուող թիւթերուն կը զարնէ թիւթին։ Կը նշուի իր նայած ուղղութեամբ։ Ինչ պի ձախ, արկուակի մը վրայ գրուած է թէ Էփրատի գործի մը, զորպէս. պատերազմի տանի գործածուած։ Կընդուն ընկալուներ ունին։ Անկիւն յետոյ պիտի զիտան թէ անկիւն սովետական մօտակով գործի մըն է։

ԹՈՒՐԿ ԹԵՐԻՍԸ, ՈՐ ՀԱՅՈՑ ԻՐԱՆԻՆԻՍԸ ԿԸ ՊԸՏԳՈՐԾԻՒՄԸ...

«Կեցե՛ք՝ Ազալեան» էր կոչած։ Երկու թուրք ոստիկաններ առանց կոպտութեան կը տանին բարձրահասակ Հայ մը, երբուական գուռնատած հագուստ մը հագած, սեւ մաշկը։ Առաջնորդը կ'ընէ թէ երբ մէկը բռնուի հարապարակով բորգանքուն մը ընկուտ ատեն՝ ի նըպատ Ազալեանի կամ Սովետներու, իր արտուտ, թիւթը կըրկնենք վրաս։ Կ'ընէ կ'ընէ իրեն կը հարցնի. «Ի՞նչ է Ազալեան»։ «Հայոց իրաւունքներուն ստեղծան է», կը պատասխանէ։ Քիչ յետոյ կը հասկնամ թէ այս տարբերակ հարձածախարկներ, որուն հարապարակներ կը թուի թէ անհաւատելի է, մէջնորդ գործակալին և ինքնորդային Հայաստանի մայրաքաղաք Երեւանի ու Հայոց ընդհանուր կազմակերպութեան մէջ, որուն կեդրոնը Սիւնիէն է։ Ան այժմ իր ամբողջ ինքնազգային ազգեցեղութեամբ կը պայքարէ ռուսական պահանջները։ Ունանք կ'ընեն թէ անկիւն առաջնակարգ գեր մը կ'առարարած է Արդէշի մինչև հարցին մէջ։

«Ազալեան այժմ կը միտնային հայ փոքրամասնութեան յոյսերը»։ Այս բառերը քաղուած են «Թան» թիւթէն. որ թուրք համայնապարներու պաշտօնակներն է։ Կ. Պոլսոյ մէջ եմ, նստած

ՀԱՅԵՐԻ ՄԵՐԸ

Որքան անուշ է Հայերին ինքն սերը։ Որքան խորունկ կը ներգործէ ան՝ օտար երկրներ տակ ապրող զգայուն արտի վրայ։ Անոր մոգական ռազմեցութեան տակ միայն տարաբեր սերը կը բուրգուի, ինչպէս վարդի կոկորդի առաւօտեան քաղցրունը զիւրակ զգուսնելն տակ։

Հայերին կ'արթնայ ալոր սրտին համար օտարներ փայլ չունեն, օտար աստղերը չեն շարար, օտար զարուհի ցուրտ է, ու ծաղիկներն անորոշ։ Կառաւած զաշտերն իսկ խոպան անապատներ կ'ընեն անոր աչքերուն։ Երբեք կարկառը, թռչող զայլայիկը չեն խօսի անոր։ Մոայն է հորիզոնը, որ չեն ուրուաւորուի Արալածն ու Մոսկովը։ Ո՛վ Հայերին, որքան քաղցր է քու անունդ։ Ո՛ր հայուն սերունդ չի արտօնի Հայաստանի սերունդ։ Ի՞նչ անհաւատիկ կերպով չէ կ'ապրուած իր հայրենի երկրին։

Ճնշկիւններ, թիւթերէններ, Ալիսալաններ և Համբաններ քաղուած և վայրաք արարներուն մէջ զերար գերազանցեցին Հայաստանի հողին վրայ, բայց չեցան մարկ Հայոց սերունդ մէջ ետեւեալ Հայերին սերը։ Անոնք աշխատութեամբ չենուած անթիւ անհամար զիւրակ ու քաղաքներ փայտկենք, անհաւան հին, ուր մշակը՝ իր գեղջկական հողերը երկրորդ կը խառնէր առաւօտեան ստեղծներու զեղքին ու հողին սերունդին միմեկը։ Հայեր կ'ընէին զգուռնութիւնը մայիլին, ուր հաւը ձիւնապի տակ հաւելիլը, կ'ընէ իր կարգին ու սերը, մեղուն իր մեղքը կը նուերին զիւրացիին ընտանիկան սեւ զանին։ Եւ եղաւ սեւ ու դժբախտ օր մը որ Հայը, թշնամի ռուսացիներ տակ, հեռացաւ իր մայրենի Հողէն, բայց իր հետ տարաւ անոր սերը և զայն պահեց իրեն անտարիկ կաշի։ Օտար երկրներն տակ տակ իսկ Հայերին լինին լինին ու ձորերը, գաւառներն ու հովիտները ուր նախնականութիւնը խառնուած անոր մեղքով եղան չենուած ու հաստատուած է, շատ քան պատմեցին իրեն։ Ինչ երջանկութեան յիշատակներն ու տարաւած Հայը սպասեց Յայոյ ու Հաւատքով այս օրուան։

Հեռու չէ՛ այն երջանիկ պահը, ուր ուրախ դուրսի պիտի վերադառնար ամէն մէկը իր սեփական երկրին։ Կ'իտի վերադառնալիքին ինչ որ դուրսի ինքն անթիւն ձեռքեր քանդեցին, պիտի չենեցին մը Հայերին օժանդ, քանի մըր սրտերուն մէջ կը քաղաւ Հայերին սերը։

Տո՛ւր ինչ քո ձեռք, հայերնակից և յառակ, զաւիթայ պարի մըր զլինին, արագ ու հաստա թայլերով թթմար հոն, ուր մեղք կը սպասեն զքեւարաց ու անհամարներ։

Հալէպ
ՀՈՒՐԿ ԹԵՐԻՍԸ, ՈՐ ՀԱՅՈՑ ԻՐԱՆԻՆԻՍԸ ԿԸ ՊԸՏԳՈՐԾԻՒՄԸ...

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՐԵՒԻ ԴՈՒՍՏՐԸ

Դու յիշում ես, Նազինի՛կ և կարծիք ես չլինի։ Այն երեկոն, ամպերը, այն վերջալուստ կըրուէ։ Հորիզոնը հորիզոն ուկ հեղեղ էր հասած։ Շուտով պիտի ծաղկէր մի աստղանկար խոր գիւղը։

Այդ երեկը զմրութեամբ լայն հողն էին թաւելել։ Խոտով էինք ու գիւղում այդ թաւելով քաղցրանում — Նազինի՛կ, դու տեսնում ես այն ողիւղը քաղիկ։ Եւ գիտես որ խաղողին՝ «արևի գուտար» են առում։

Բո թուլս դեմքին սառեց մի վայրկեանական նոբբ զարմանք։ Յետոյ փոխեց ջերմութեամբ ծաղկող ծպտի մի խաղաղ։ Արեւ—ծպտի՛ պահաւած միշտ իմ յուշերի ամպի տակ։

Դու յիշում ես, Նազինի՛կ, այդ բոլորը երբեք։ Յիշում ես՝ ինչ աստղիք այնքան խորիւտ և ուրախ — Իսկ ես՝ գուտարն եմ հըրդ Ստալինեան Արեւիկ։

ՍՈՒՐԻՍԸ ՏԱՐԻՍԸ
Հատ աղմկալի սրճարանի մը մէջ, լիմոնտի մը առջև։ Թերթը որ աչքերուն տակ է, կը շատապոյէ ու սակայն պահանջները։ Ան կը հաստատէ Հայոց Անհաւատութեան իրաւունքը։

Կը վերապրի Տրագիկոնի մէջ անցուցած ժամերն, ուր թշուառ Հայեր, կ'իրթնող զրգուրդ, անտարբերութեամբ ամբար մը մէջ խեղդուած են։ Կը տեսնեն նոբբ ծպտը Քուրդիւնի։ Սովետական գործակալին։ Սովետի իրիկուան միւսին մէջ ընկողութիւն։ Կը թաւայ աչքերուն տակ։

